

Treći (i poslednji) odgovor. M. Samardžiću

Zaista neznam zašto je M. Samardžić (u nastavku M. S.) u našu diskusiju »uvedo« na sporedna vrata i jedno sasvim otvoreno propagandno delo, knjigu Staneta Kosa sa naslovom *Stalinistična revolucija u Sloveniji 1941–1945*, koja u stručno-istorijskim delima, kao što je *Slovenska novejša zgodovina 1848–1992*, nema skoro nikakvu težinu (tri besznačajne fusnote). Znači, potpuni promašaj, osim za neke vatrene pristalice antikomunističke propagande, koje ipak moram upozoriti na neke netačne navode M. S. Naime, Stane Kos ili Matjaž Klepec je psevdonim Nikolaja Jeločnika, doktora teologije, šefa propandnog odeljenja pokrajinske uprave Ljublanske pokrajine, koji je knjigu napisao i izdao 1984 u Rimu, a tek 1994 u Ljubljani. Dalje, dr. Jeločnik nije bio nikakav agent tajne političko-domobranske policije (to je bio njegov brat Avgust), ali je sigurno bio, po rečimo dr. Stanka Kocipra, pisca knjige *Kar sem živel*, 1996, ličnog tajnika (i zeta) generala Leva Rupnika, »najpoznatiji i najuspešniji domobranski propagandista«.

Dakle, u jednoj stručnoj diskusiji pozivati se na nekog propagandista sa »treće strane« je zaista bes svake sumnje potpuni promašaj i gubljenje vremena. Očekivao sam, da će se poštovani M. S. barem izvodno upoznati sa spomenutom dvotomnom knjigom o najnovijoj slovenačkoj istoriji, što znači, da ne prihvata zvanične stavovo slovenačkih istoričara, posebno u odnosu na slovenačke četnike, a punu pažnju poklanja jednom antikomunističkom propagandisti! Tako ne možemo polemisati o nekim stručnim problemima slovenačkih četnika.

Posebno mi smeta što M. S. ne prihvata istražene in javno prezentirane činjenice o slovenačkim četnici, pogotovu štajerskim, a koje je obradila Kaja Zupanič u knjizi Četništvo na Štajerskem, kao i mojim člancima o tome. Naime, na mojoj web strani <http://users.volja.net/marijankr> su višestruko obradjeni upravo štajerski četnici, a prema navodima još živog četničkog podnarednika »Rada«, nemačkih i dokumenata Udba, kao i moje i Kljakićeve knjige *Slovenački četnici*. Moram istaći, da su moji članci na spomenutoj web stranici medju najčitanim upravo iz Srbije i inostranstva, posebno onaj prevod članka S. Kljakića o prirodnoj smrti generala Draže Mihailovića 1960 u Moskvi.

Pošto nisam po struci istoričar nego vojni publicista i istraživač, to moram čitaocima ove polemike jasno staviti do znanja, da su potpuno netačne tvrdnje M. S. o nekim mojim pogrešnim stavovima i slično, jer uglavnome iznosim činjenici, koje su utvrdili istoričari ili dokumenta koja su već davno objavljena.

Naime, ja sam u našoj dosadašnjoj polemici svaki svoj navod argumentirao (naveo izvor), medjutim, M.S. je metodom zaobilazjenja problema nastojao stvari prikazati na drugi način, koji nije na štetu četničkom pokretu. Evo nekoliko konkretnih primera:

Ja ne uvažavam nikakvu »komunističku terminologiju« o podeli na revolucionarni in protirevolucionarni tabor, već sam M. S. samo ukazao na zvaničnu podelu, koju su usvojili slovenački istoričari.

M. S. mi prebacuje nekakvu grešku oko broj likvidiranih četnika i domobrana, iako sam naveo brojke iz zvanične istorije, a M. S. dodaje sasvim smešnu uporedbu oko 12 miliona in 12.000 likvidiranih, pa mi čak preporučuje neku Frojdovu knjigu, koja nema nikakve veze sa iznetim.

Da li je bio general Draža Mihailović izdajnik ili kolaborant nije "moja direktna" greška, nego bi M.S. preporučio, da si pročita poznate savezničke jaltke ili nirnberške dokumente.

Ako sam naveo, da je podnarednik "Rado" izneo kako se maja 1945 okupilo oko 500 četnika in članova njihovih porodica, da pobegnu iz Slovenije, a faktično ih je napustilo samo 150 (u Italiju su Englezi prebacili samo 75 četnika), onda treba verovati svedoku, koji je bio na licu mesta, a ne nekom domobranskom propagandistu.

Podnarednik »Rado« mi je nabrojao sve četničke »borbe« protiv Nemaca, a Kaja Zupanić i ja smo sve to javno izneli i dokumentovali, a M.S. jednostavno to nije pročitao i uzima zdravo za gotovo nešto što na pamet piše neki propagandista, koji i nije volio četnike! Jednu od takvih »borbi« doživio sam kao 9-godišnji dečak!

Ja sam objavio već poznate dokumente o saradnji Nemaca i štajerskih četnika, pa pored izjave podnarednika »Rada«, koji je bio prevodilac u toj raboti i izjavio, da je bilo najsravnije što su se pridružili Nemcima, a M.S. tvrdi kako ja ove »pregovore avtomatskih nazivam kolaboracijom i izdajom«. Naravno, M. S. ne negira moje navode o tome kako je Jože Melaher - Zmagoslav bio agent nemačkog Abvera.

Zaista me čudi, da M. S. upoređuje pregovore sa Nemcima jednog rez. narednika Melahera i general Draže Mihailovića, pogotovu ako se znaju ciljevi tih pregovora. Interesatno je, da M. S. nigde ne negira izjave Josefa Matla, kapetana nemačkog Abvera, kako ga je general Draža Mihailović u Divcima 1941 predstavio svojim saradnicima kao predstavnika slovenačkih četnika!

Takodje je zanimljivo kako M. S. zamenjuje teze in prigovara mi, da ga optužujem za ideološke osnove i floskule I tada kada za to nema nikakve osnove. Radi se o njegovoj optužbi kako uporno i na različite načine ponavljam, da je bio general Draža Mihailović sovjetski, britanski I nemački špijun. Naravno, ništa od toga ja ne dokazujem, samo ponavljam navode istraživača i istopričara.

Već sam ukazao na metod M. S. da zaobilazi probleme ili zamenjuje teze. Ja ponavljam teze ruskog istoričara Starkova, da je bio general Draža Mihaolović veoma uspešan rezident sovjetske obaveštajne službe, a M. S. ponavlja drugu, sasvim ideološku kvalifikaciju, što samo dokazuje, da nema pojma o suštini obaveštajnog rada i angažovanja.

Usput samo da kažem, da je navod M.S. kako su "slovenački i srpski komunisti radili (su), sem toga i u korist trećeg naroda, Hrvata, i to gratis", potpuno deplasiran i neprihvatljiv.

I pored toga što delimično priznaje, da je analizu o razpoloženju slovenačkog naroda 1941–1945 izmislio, M. S. me poziva, da mu nešto dokažem što su partizani dokazala oružjem in borbom na strani saveznika.

Nije prijatno, da moram M. S. upozoravati na izvesne smicalice. Ako sam u knjizi pod znakom navoda stavio reč »direktivu« (ili neku drugu), onda se u stručnoj diskusiji to smatra kao izmišljotina, dezinformacija i slično, posebno ako se to i naglasi delom rečenice o verodostojnosti i slično.

Ako je Nikolaj Jeločnik naveo spisak katoličkih sveštenika ubijenih sa strane slovenačkih partizane, to bi isto tako bilo pošteno, da navede koliko su sveštenika ubili in proterali iz Slovenije Nemci in kolaboranti.

Ako je general Draža Mihailović poslao depešu pukovniku Vauhniku i majoru Novaku o »Z« (zaklati), onda je to značilo, da se takva rabota mora sprovoditi i u Sloveniji, pa bi bilo interesantno potvrditi ili negirati neke navode o »crnoj ruci«.

Veoma mi je žao, što M. S. nezna za davno objavljene dokumente o saradnji brigadnog generala Vladimira Vauhniksa sa Nemcima ... Tako zaista ne možemo diskutirati, pa zato sa poštovanim M. S. neću nastaviti ovu polemiku.

I meni je kapetan Uroš Šušterič pričao o tome kako ga je 1945 prihvatio naš olimpijonek Leon Štukelj, medjutim, odmah sam mu rekao, da mora kao obaveštajac navesti barem tri izvora radi potvrde takvog stava, pogotovu ako je osoba već umrla. Do sada u slovenačkoj stručnoj javnosti takve potvrde nije bilo, pa je zato sasvim neprihvatljivo, da se značajna javna ličnost proglasi četnikom ili njihovim saradnikom. Za slovenačku javnost je bilo kapitalno iznenadjenje kada je istoričarka Jerca Vodušek Starič otkrila u arhivima, da je Leon Štukelj bio agent britanskog Soe (pa i general Dražu Mihailovića).

Voleo bih, da istoriju slovenčkog četništva napiša ekipa neutralnih istoričara, koja će se prevashodno držati stručnih kriterija, uvažavajući sve dostupne dokumente obeju strane i bes ikakvih ideoloških navlaka. Samo takva realna istorija će mladima prikazati što se dogadjalo i zašto, da se u budućnosti ne bi pravile greške. Postupke i greške komandanata treba analizirati u smislu njihovog doprinosa opštoj stvari (pobedi), a nikako ličnoj afirmaciji pojedinaca.

Imati u vidu, da se ništa nesme sakriti. Ja sam nedavno javno izneo, kako je grupa

štajerskih četnika Melahera 1944 isprebijala Jerneja Poštraka, navadnog potkazivaća njihovog skrivališta, koji je zatim pobjegao u Australiju, da bi njegova deca posle 66 godina našla njegov grob in rodjaka. A ovih dana sam otkrio nastavak ove priče. Ova ista grupa četnika jezatim pred očima cele porodice puškinim kopitima pobila opštinskog tajnika Ivana Ruesa, koji je navadno pozvao nemčku policiju, da bi posle oslobodjenja jedan od četnika, koji je postao oficir Ozne, likvidirao majku in stariju ćerku, da bi tako prikrio zločin u kome je učestvovao. Ohrabreni mojim člankom o Poštraku, sada su se javili i članovi porodice Rues, da posvedoće i o ovom četničko-oznovskom zločinu.

Ljubljana, 29. 1. 2011

Marijan F. Kranjc